

(Lo)
Baga Man
Mosestä Isrel ämawebe Anutu täño
baga man mebäri mebäri yäwetkuk

4

Baga Man 4:1-9, 32-40

Baga man u buramikta yäwani

¹ Eruk, Mosestä Isrel ämawebe ɲode yäwetkuk; In baga man ba man kädet ätu täwetpän täwoŋärewayän täyat u ket nadäwut. Baga man u iwatpänjä säkgämän itpän äma ätu täño kome orajiye täño Anutu Yawetä tamayän täyak u pänku injinta täga api koreneŋ.

² * Täŋpäkaŋ baga man täwoŋärewayän täyatken uken man kodaki kubä nämo yäpurärätneŋ ba man kubä nämo awähutneŋ. Nämo, Yawe Anutujin täño man kädet tamayän täyat ugänpän kaŋ iwat täŋput.

³ * Täŋpäkaŋ Yawetä Peo pom terak ämawebe kome uken anutu jopi Bal u iniŋ orerani kudup täŋpän waŋkuŋo u injin dapunjintä kaŋpän nadänkuŋo u.

⁴ * Täŋ in ätu Yawe Anutujin unita gäripi nadänpän iwarän täŋkuŋo u bok nämo paotkuŋ. Nämo, in itkuŋotä pen itkaŋ ɲo yäk.

⁵ Näk Yawe Anutunatä man kädet täwetpän täwoŋäreкта näwetkuko u kudup täwetpän

* **4:2:** Rev 22:18-19
1:16; Sam 68:3

* **4:3:** Nam 25:1-9

* **4:4:** Lo 10:20; Rut

täwoŋärenkut. Unita kome injinta koreŋpäŋ itta yäwani uken päŋku itpäŋä бага man u kudup buramiŋpäŋ kaŋ iwat täŋput.

⁶ U kudup säkgämän iwatnayän täŋo unitä ämawebe äbot ätuta ŋode api yäwoŋäreneŋ; Nadäk-nadäki nikek, nadäk kädet täga iwat täkaŋ yän api yäwoŋäreneŋ. Ämawebe uwä бага man päke ŋonitäŋo biŋam nadäŋpäŋ ŋode api yäneŋ; Bureninik, äma äbot uwä nin nirepmitpäŋ nadäk-nadäki nikek, man kädet täga iwat täkaŋ yän api yäneŋ.

⁷ Unita intä ämawebe äbot ätuta ŋode nadäwut; U kehäromi nikek upänkaŋ anutu kubätä täŋkentän yämikta dubiniken nämo it täyak, nin täŋo Yawe Anutunintä dubiniken itkaŋ yänapik mannin nadäŋ nimik täyak ude.

⁸ Ba äma äbot ätuwä бага man ba man kädet siwoŋi apiŋo näkä täwetpäŋ täwoŋärewayän täyat udewani nikek nämo. Nämo, Isrel nanik inä äma äbot päke u yärepmitkaŋ.

⁹ Upänkaŋ imaka dapunjintä kaŋkuŋo u guŋ täneŋta ket nadän täpäneŋpäŋ bänepjinken peŋpäŋ iyap taŋpäŋ kuŋat täkot. Täŋpäŋ ironjiye ba unitäŋo nanakiye ahänayän täkaŋ, imaka unita yäwetpäŋ yäwoŋärekaŋ taŋ yäpmän kut.

...

Yawe uwä Anutunin bureni

³² Jide nadäkaŋ? Imaka umuri pähap ahänkuko udewani kubä bian ahänkuk? Ba manbiŋam udewani kubä äma kubätä bian nadänkuk ba? Bian, inä nämo ahänirä, Anututä yäput peŋpäŋ äma kome terak peŋkuko unitä päbä apiŋo itkamän unita

yānpāṅ yānpāṅ-nadāk tānpāṅ udewani kubä bureni käwen? Ba komeni komeni kudup kwenopāṅkaṅ imaka udewani tāṅo biṅam kubä yāṅirä nadāwen? Nāmotä nāmoinik!

³³ Jide? Intä nadāṅkaṅ pengān nāmo kumbuṅo ude, āma kubätä anutu kubä tāṅo kotāk kädāp mebet gānaṅ ahāṅirān nadāṅkaṅ pengān nāmo kumbani, udewani kubä itak? Nāmoinik.

³⁴ Ba Yawe Anutujintä Isip komeken irirä tāṅ tamiṅkuko udegān anutu kubätä kehārom taṅpāṅ pāṅku āmawebe ābot, ābot kubä gānaṅ nanik wādāṅ tādōtpāṅ yāpmāṅ pāṅku inita biṅam yepmaṅpani udewani kubä itak? Nāmoinik. Yawe Anutujintä dapunjin terak kehāromini kwawak ṅode pewān ahāṅkuk; In tāmagutta Isip nanik-ken kāyām waki mebāri mebāri ba āmik pāhap ba kudān kudupi umuri umuri pewān ahāṅ yāmiṅkuk.

³⁵ * Yawetä ude tāṅkuko uwä intä ṅode kaṅpāṅ nadākta; Yawe Anutu u kubä ugān. Udewani kubä nāmo itak. Nāmoinik.

³⁶ In tāwetpāṅ tāwoṅārewayāṅ nadāṅpāṅ unita nadāṅ tamiṅirān mani kotāk kunum gānaṅ naniktä ini yāṅirān nadāṅkuṅ. Tāṅkaṅ kome terakä nadāṅ tamiṅirān iniken kudupi kädāp meberi dapunjintä kaṅirä kädāp mebet u gānaṅ naniktä man tāwetkuk.

³⁷ U orajiyeta nadāṅ yāmikinik tāṅkuko unita in iwoyānpāṅ tepmaṅpān inita biṅam itkaṅ kehāromini pāhap terak Isip komeken nanik in yāṅ-tākṅat yāpmāṅ ābuk.

³⁸ Yāṅ-tākṅat yāpmāṅ ābāṅkaṅ āmawebe ābot kehāromi nitek dāpmāṅpāṅ yāwat kirek tāṅtāṅ

---

* **4:35:** Sam 58:11, 83:18; Ais 45:5,22; Mak 12:32; 1Jo 5:20

äbuk. Ude täntän äbuko uwä äma äbot unitäno kome inta taniñ kirekta nadänpän tänkuk. Eruk, kome uwä inta biñam pen itak no.

³⁹ Unita nojeta nämoinik tängun täneñ; Yawe uwä kunum gänañ ba kome terak Anutu it moretak. Anutu udewani kubä nämo itak.

⁴⁰ Unita in Anutu unitäno jukumani apiño tami-tat u kudup buramiñpän iwat moreneñ. Ude tänayän täno uyaku in ba äbekjiye orajiye ahän yäpmän kunayän täkañ u kome Yawe Anutujintä tärek-täreki nämo itta taniñ kirewani nojen kadäni käroni säkgämän api it yäpmän kunen.

5

Baga Man 5:12-15

Sabat orekiritta man

¹² * In Sabat orekirit Sabat u pewä kudupi kañ irän, Yawe Anutukata peñ täwetkuko udegän.

¹³ * Täñkañ epän täñ päñku kepma 6 uken kañ täntärewut.

¹⁴ Upänkañ kepma 7 uken Yawe Anutukata yänpän orek itta yän-kirewani. Unita kepma uken epän kubä nämoinik täneñ. In ba äpetjiye nanakjiye ba watä ämawebejiye, ba yawakjiye, bulimakau kome äneñ tamani, ba doñki tunum yäpmän tamani, ba äma kudupi in bämopjinken it täkañ in kudup kepma uken epän peñpän orek kañ it täñput.

¹⁵ Täñkañ in Isip komeken äma täno komi epän täñ irirä Yawe Anutujin uwä kerä kehärominitä

---

* **5:12:** Kis 16:23-30, 31:12-14   * **5:13:** Kis 23:12, 31:15, 34:21, 35:2; Wkp 23:3

uken nanikpäŋ tämagutkuko unita juku piwut. Yawe Anutujintä ude täŋ tamiŋkuko unita Sabat kadäniken orek itta peŋ täwetkuk.

6

Baga Man 6:1-9

Yawe Anutujin nadäŋ imikinik täneŋ

¹ Mosestä Isrel ämawebe ŋode yäwetkuk; Yäŋ yäpmäŋ äbäro uwä бага man, jukuman ba man kädet ätu Yawe Anutujintä näkä täwetpäŋ täwoŋärehta peŋ näwetkuk. Baga man uwä kome kwep-yäŋen korenayäŋ täkaŋken u itkaŋ iwatta.

² Täŋkaŋ бага man u mebäri ŋodeta tamitak; Kadäni kadäni in ba nanakjiye ba unitäŋo nanakiye ahänayäŋ täkaŋ uwä Yawe Anutujinta umuri nadäŋpäŋ бага man ba jukuman tamitat ŋo iwatnayäŋ täŋo uyaku kome terak kadäni käronji api it yäpmäŋ äroneŋ.

³ Unita Isrel ämawebe in бага man u nadäŋ dämiklinik täŋpäŋ kaŋ iwarut. Ude tänayäŋ tämäŋo uwä kome tägagämän, gakaŋi gäripi nitek orajiye täŋo Anutu Yawetä tamikta yänkehärom taŋkuko uken säkgämän itkaŋ nanak wenbäyak täŋ yäpmäŋ kuŋtäŋgän äbot kehäromi nitek api itneŋ.

⁴ * Täŋpäkaŋ Isrel ämawebe, in juku peŋpäŋ nadäwut; Yawe u kubä-tägän Anutunin itak.

⁵ * Unita in bänepjin, mäjojin ba kehäromijin kuduptagän Yawe Anutujinta kireŋ imik täkot.

---

* **6:4:** Mak 12:29   * **6:5:** Mat 22:37; Mak 12:30; Luk 10:27

6 * Ude tänkaŋ apiŋo man täwetpäŋ täwoŋärek täyat ŋo yäpmäŋpäŋ bänepjinken peŋpäŋ yäpmäŋ kuŋat täkot.

7 Ba äpetjiye nanakjiye kwikinik yotjinken it-nayäŋ täkaŋken ba kädet kuŋatnayäŋ täkaŋken ba pätnayäŋ täkaŋken ba epän tänayäŋ täkaŋken Yawe täŋo man u yäwetpäŋ yäwoŋärek kaŋ täk täŋput.

8 Täŋpäkaŋ unita juku piŋtäŋ kuŋatta ketjinken ba damajinken däpmäŋ gatäŋpäŋ pewä kaŋ irän.

9 Täŋkaŋ yämajin terak ba yotjin täŋo bek terak kaŋ kudän täwut.

10

Baga Man 10:12-22

Yawe gämoriken kuŋatneŋ

12 Eruk Isrel ämawebe, Yawe Anutujintä intä kädet ŋode täŋpeŋ kuŋatneŋta peŋ täwet täyak; Yawe Anutujin unita umuri nadäŋpäŋ gämorikengän kuŋatpäŋ mani kädet kudup buramineŋ. Täŋpäŋ gäripi nadäŋ imiŋpäŋ bänep nadäk-nadäkjin mäjojin kudup Yawe Anutujinken peŋpäŋ watä piä täŋ imineŋ.

13 Täŋkaŋ бага mani apiŋo täwetpäŋ täwoŋäretat u kudup nadäŋpäŋ iwatneŋ. Nadäkaŋ? Baga man uwä in täŋkentäŋ tamikta biŋam.

14 Kunum kudup kwawani ba käbopi punininik unu u Yawe Anutujin täŋo. Täŋ imaka kome terak it täkaŋ ba kome ini imaka, Anututä mähemi täyak.

15 Bureni, Yawe uwä ärowani ini pärik kubä upäŋkaŋ bänepi nadäk-nadäki orajiye terak peŋpäŋ

---

* 6:6: Sam 58:11, 83:18; Ais 45:5,22; Mak 12:32; 1Jo 5:20

nadäj yämikinik tänpäj äma äbori äbori päke u yärepmitpäñ inpäj inita biñam iwoyänpäj tepmañkuko unitä pen ude itkañ.

16 Unita inä ärowani kädet penpäñ Yawe täño mangän iwatta bänep pewut.

17 * U imata, Yawe Anutujin uwä anutu jopi, ba imaka kehäromi nitek u kudup yärepmit täyak. Uwä ärowani ini pärik kubä irirän imaka kuduptagäntä Yawe unita nadäwä umuri tänpäpäñ gämorikengän kuñatneñ. Yawe uwä ämawebeta nadäñirän ärowani äpani ude nämo täk täyak, ba äma kubätä nadäj namän yänpäj bänepi täga nämo äriwek.

18 Tänpäkañ webe kajari ba nanak kodäjani jirañken yepmañpani u ba äma kudupi in bämopjinken it täkañ u täñkentäj yämiñpäñ tek kenta ketem yämik täyak.

19 Ude täk täyak unita in imaka, äma äbani unita nadäj yämikinik täneñ. U imata, bian in imaka, Isip komeken äbani ude it täñkuñonik.

20 Tänpäkañ in Yawe Anutujinta umuri nadäj imiñpäñ u kubägän iniñ oretpeñ kuñatneñ. Tänpäj uken tubeñ kuñpäñ yäñkehäromtak man yänayäj täkañ u wäpi terakgän kañ yäk täñput.

21 Uwä Anutujin unita wäpi iniñ orerut. Imaka umuri umuri pewän ahäj tamiñkuko u dapunjintä yabänpäj-nadäjkuñ.

22 * Äbekjiye orajiyetä Isip komeken kuñkuño uwä ämawebe 70tägän kuñkuñ. Tänpäkañ Yawe Anutujintä täñkentäj-pewän apiño in bumta itkañ,

---

* **10:17:** 1Ti 6:15; Rev 17:14, 19:16; Apos 10:34; Rom 2:11; Gal 2:6; Efe 6:9 * **10:22:** Stt 15:5, 22:17, 46:27

guk jiraŋ kunum terak itkaŋ ude.

11

Baga Man 11:18-21, 26-28

Yawe gämoriken itpeŋ kuŋat-kuŋatta man

¹⁸ Mosestä Isrel ämawebe ŋode yäwetgän täŋkuk; Apiŋo man täwetpäŋ täwoŋärek täyat ŋo yäpmäŋpäŋ bänepjinken penpäŋ yäpmäŋ kuŋat takot. Täŋpäkaŋ unita nadäŋpäŋ kuŋatta ketjinken ba damajinken däpmäŋ gatäŋpäŋ pewä kaŋ irän.

¹⁹ Ba äpetjiye nanakjiye kwikinik yotjinken it-nayäŋ täkaŋken ba kädet kuŋatnayäŋ täkaŋken ba itpäŋ-nadäk tänayäŋ täkaŋken ba epän tänayäŋ täkaŋken man u yäwetpäŋ yäwoŋärek kaŋ tak täŋput.

²⁰ Täŋkaŋ yämajin terak ba yotjin täŋo bek terak kaŋ kudän täwut.

²¹ Ude tänayäŋ täŋo uwä in ba äpetjiye nanakjiye kome Yawe Anutujintä orajiyeta yämikta yäŋkehärom taŋkuko ŋoken kadäni käroŋi api it yäpmäŋ kunen. Kome kenta kunumtä it yäpmäŋ kudayäŋ takamän ude api it yäpmäŋ kunen.

...²⁶ Nadäkaŋ? Apiŋo kädet yarä intä yäpmäŋ danipäŋ kubä iwatneŋta täwetpäŋ täwoŋärewayäŋ; Kädet kubäwä Anututä säkgämän täŋ tamikta. Täŋ kubäwä in täŋpäwakta kädet.

²⁷ Säkgämän täŋ tamikta yäyak uwä Yawe Anutujin täŋo jukuman kädet apiŋo täwerayäŋ täyat u buramiŋpäŋ iwatnayäŋ täŋo uyaku ude api tamek.

²⁸ Täŋ, in täŋpäwakta yäyak uwä Yawe Anutujin täŋo jukuman u mäde utpäŋ injinken gärip iwatpäŋ

anutu jopi-jopi bian nāmo yāniņ oretkuņo uken kunayāņ tāņo uwā Anututā inken tāņpāwak u api pewān ahāwek.

18

Baga Man 18:9-22

Guņ äbot tāņo täktäk u nāmoinik yāwatneņ

⁹ Tāņpākaņ Mosestā ñode yāwetgān tāņkuk; In Anututā kome tamayāņ täyakken u kuņpāņ ämawebe u nanik tāņo täktäk tarāki u nāmo yāwatneņ.

¹⁰⁻¹¹ * * Tāņpāņ inkät nanik kubätä anutu jopita yāņpāņ äperi ba nanaki kubä utpāņ ārawata kädäp nāmo pewā ijineņ. Ba inken nanik kubätä wäbät man yäkyäk, kären yāwat-yāwat, käbopi kädet iwat-iwat, ba kon täktäk kädet nāmoinik iwarek. Ba kubätä äma kumbani mäjäkät man yāņpāņ-nadäk nāmo tāņpek.

¹² Äma kädet udewani iwat tākaņ uwā Yawetä yabāwān tarākiinik täk tākaņ. Kome korenayāņ tākaņ unitāņo kome mähemtä kädet udewani täk tākaņ unita Yawe Anutujintā api dāpmāņ yāwat kireņpewān kuneņ.

¹³ * Tāņpākaņ inä Yawe Anutujin iņamiken siwoņigān kuņat tāneņ.

Anututā profet pewān äbäkta yāņkehārom taņkuk

¹⁴ Tāņkaņ Mosestā äneņi kubä ñode yāwetkuk; Kome pāņku yāpnayāņ tākaņken u naniktä käbopi kädet iwat-iwat ba kären yāwat-yāwat täk tākaņ.

* **18:10-11:** Sam 106:36-38; Apos 18:9   * **18:10-11:** Wkp 19:31

* **18:13:** Stt 6:9, 17:1; Sam 37:37; Mat 5:48

Upänkaŋ Yawe Anutujintä intä kädet ude täkta yäjiwätinik täk täyak.

15 * Täŋkaŋ Yawe Anutujintä inken nanik kubä profet näkŋa bumikgän kubä api iwoyäwek. Täŋpänkaŋ unitäŋo manipän kaŋ buramik täŋput.

16 Nadäkaŋ? Sinai pom mebäriken äbot kubägän itkaŋ Yawe Anutujin ŋode iwetkuŋ; Gäkŋo manka kotäk wari nadänektawä, ba gäkŋo kädäp mebet pähap wari känektawä yän iwetkuŋ. Ude iwetkuŋo uwä kumnek yän yänpän yäjiwätkuŋ. Ude yänpän profet kubäta iwet yabänkuŋ.

17 Täŋirä Yawetä täga näwet yabäkaŋ yän näwetkuk.

18 Ude yänpän ŋode näwetgän täŋkuk; Täŋkentän yämikta ini äbotken nanik profet kubä gäk ude-wanigän api iwoyäwet yäk. Täŋkaŋ manna biŋam meniken api pewet. Ude täŋira äma unitä man iwerayän täyat u kudup ämawebe api yäwet täŋpek.

19 * Täŋpäkaŋ äma, profet unitäŋo man wäpna terak yänahänirän nämo nadänayän täŋo uwä näkŋa kowata api yäntären yämet.

20 Upänkaŋ profet kubä näk wäpna terak wohutpän man kubä näkken nämo yäpani yänahäwayän täko uwä kumäkta biŋam. Ba profet kubätä anutu jopi kubä täŋo wäpi terak yänahäwayän täko u imaka, kumäkgan api täŋpek.

21 Täŋpäkaŋ ŋode käwep api nadänen; Profet ŋo Yawe täŋo man bureni nämo yänahätak yän jide ude nadäna täreneŋ yän nadänen.

22 Eruk ŋode nadäwut; Profet kubätä näk wäpna terak man yänirän bureni nämo ahänirän kaŋpän

---

* 18:15: Jon 1:45; Apos 3:22, 7:37; Hib 1:1-2 * 18:19: Apos 3:23

node nadäneŋ; Man uwä Anututä nämo yänjuk. Profet u iniken nadäkken nanik man yänjuk yän nadäneŋ. Tänpän äma unita umun täneŋtawä.

26

Baga Man 26:5-11

Anututa iron pekpek täno man

⁵ Mosestä Isrel ämawebe node yäwetkuk; Iron Yawe täno bukä dubiniken peŋkaŋ Yawe Anutujin inamiken node yänahäneŋ; Nanin, Aram komeni kujat peŋpeŋ komeni komeni kuŋat täpätek täntän kuŋatkä äboriye mäyap nämo ukät Isip komeken äpmonkuŋ. Äpmo ittängän mäyap weŋ bäyanpän äma äbot taŋi kehäromi niked ude ahänpän itkumāŋ.

⁶ Iritna Isip ämatä waki täŋ nimiŋpän komi epänken nipmaŋkuŋ.

⁷ Ude täŋ nimiŋirä Yawe, naniye täno Anutu uken butewaki terak gera yänitna Yawe uwä nadänpän komi butewaki ba komi epän terak itkumāŋo u nibänpän nadänjuk.

⁸ Nibänpän nadänkaŋ kerä kehäromitä Isip nanik nimagutta kudän kudupi mebäri mebäri pewän ahäwäpän Isip komeken imaka umuri umuri täjuk.

⁹ Nimagut yäpmän äbä kome tägagämän, gakŋi gäripi nikedken ŋo nipmaŋkuŋ.

¹⁰ * Yawe, ude täŋkuno unita kome nimiŋkuno ŋoken ketem intäjukun ahäwani inamkaken yäpmän äbätat ŋo yän kaŋ iwerut.

---

* **26:10:** Sam 22:27-29, 86:9, 95:6; Rom 12:1; 1Ko 10:31

Ude yänkaŋ eruk ketem irona pewani u Yawe Anutujin injamiken penpän gwäjin äpmon imut.

11* Ude tänpän in ba Livaitä äbotken nanik ukät äma ban nanik inkät bok it täkaŋ, imaka tägatäga Yawe Anutujintä tamik täyak unita yänpän ore-toret tänpän itneŋ.

30

Baga Man 30:1-20

Bänepi sukurejirä Yawetä api täŋkentän yämek

¹ Mosestä Isrel ämawebe ɲode yäwetkuk; Imaka täwet yäpmän äbätat ɲowä ahän tamiŋpän Yawe Anutujintä penawäkjinta yänpän tadäpmänpän täwat kireŋpewän äma äbori äbori bämopiken itnayän täno uken itkaŋ apiŋo kon man ba tagwän man täwetpän täwoŋärek täyat unita api juku pineŋ.

²⁻³ Tänpäkaŋ injin ba nanakjiye Yawe Anutujinken äyänutpän nadäk bänepjin kuduptä apiŋo mani täwetpän täwoŋärek täyat u buraminayän täno uwä Yawe Anutujintä butewaki nadän tamiŋpän äma äbori äbori bämopiken yän-täwat-pewän kuŋkuŋo uken nanik äneŋi tämagut päbä iritjin yäpän tägawäpän bian säkgämän itkuŋo udegän api itneŋ.

⁴ Yawe Anutujintä kome moräki moräkiken tadäpmänpän täwat kireŋpewän kuŋkuŋo tänpäwä u nanik yän-butuŋpän äneŋi tämagut yäpmän päbä komejinken api tepmaŋpek.

⁵ Bureni, kome nanjijetä yäpmänpän itkuŋo uken tepmaŋjirän injinta api koreneŋ. Ude täjirä Anututä tänpewän nanjijetä täŋpani udegän

---

* 26:11: Sam 63:5; 1Ti 6:17-18

yärepmitpäñ täñbumbum pähap terak itkañ ahäñ bumbum api täneñ.

⁶ Täñpäñ Yawe Anutujin uwä injinta ba nanakjiyeta bänepjin täñpidäm tañ tamiñirän bänep nadäk-nadäkjin kudup ukengän api penenñ. Ude täñ tamayäñ täko uwä kome uken täga api itneñ.

⁷ Ude täñpäñ Yawe Anutujintä tagwän man kudup u iwanjiye inta nadäwäwak täñ tamiñpäñ tadäpmäk täñpani u terak api buramiñ yämek.

⁸ Ude täñirän inäwä Yawe gämoriken äneñi kuñatpäñ näkä бага mani apiño täwetpäñ täwoñärek täyat u kudup buramiñpäñ api yäpmäñ kuñatneñ.

⁹⁻¹⁰ Täñpäñ inä Yawe Anutujin täño бага man ba yäñkehäromtak mani Baga Man Kudän Täwani ño gänañ kudän täwani pätak u nadäñpäñ buramik täñpäñ äneñi bänep nadäk-nadäkjin kuduptagän Yawe Anutujin-ken-gän pewä pärayäñ täko uwä Anutujintä täñkentäñ tamiñirän imaka imaka ketjintä tänayäñ täkañ u ba nanakjiye ba yawakjiye ba ketem epänjin kudup ahäñ bumbum api täñ yäpmäñ kwek. Bureni, Yawetä nanjiyeta gäripi nadäñ yämik täñkuko udegän inta gäripi äneñi nadäñ tamiñirän täñbumbum terak api itneñ.

¹¹ Nadäkañ? Baga man apiño täwetpäñ täwoñärek täyat u bäräpi nämo. Intä täga buramiñpäñ tänañi.

¹² * Uwä kunum gänañ iränpäñ uyaku ñode yäneñ; Netätä päro yäpmäñ äpä nimänkañ nadäñpäñ buramine? Upäñkañ ude nämo!

¹³ Ba gwägu udude käda nämo itak unita ñode nämo yäneñ; Netätä gwägu irepmit päñku yäpmäñ

---

* **30:12:** Rom 10:6-8

äbä nimänkaŋ nadänpäŋ buramik täne?

14 Nämoinik. Baga man uwä dubinjin-ken-inik itak. In nadänpäŋ buramik täneŋta u mejinken ba bänepjinken pewani pätak u.

15 * Nadäkaŋ? Näk apiŋo imaka gäripi nikek ba irit bureni täwoŋäretat. Upäŋkaŋ kukŋiwä täktäk waki ba kumäŋ-kumäŋ kädet imaka, bok täwetpäŋ täwoŋäretat.

16 * In Yawe Anutuŋin bänepjintä iŋitinik täŋkaŋ kädet peŋ tamani siwoŋigän iwatpäŋ бага man, mani kädet ba yäŋkehäromtak mani nadänpäŋ buraminayäŋ täŋo uwä irit säkgämän ahäŋ bumbum täŋpäŋ äbot taŋi pähap api täneŋ. Täŋkaŋ kome korenayäŋ täkaŋ uken päŋku irirä Yawe Anutuŋintä iron taŋi api täŋ tamek.

17-18 Upäŋkaŋ bänepjintä Yawe mäde ut imiŋkaŋ mani utpäŋ bänep nadäk-nadäkjin anutu jopiken peŋpäŋ yäniŋ oretkaŋ unita watä epän tänayäŋ täŋo uwä in kuduptagän api paot moreneŋ. Näk apiŋo man ude täwetat. In Jodan ume irepmitpäŋ kome korenayäŋ täkaŋken uken kadäni käroni nämo api itneŋ.

19 Näk apiŋo kunum bibik yarä u iŋamiken irit ba kumäŋ-kumäŋ, kon man ba tagwän man unitäŋo kädet kawä tärekta mebäri täwetpäŋ täwoŋärek täyat. Unita in inŋin ba nanakjiye kuduptagän irit täŋo kädet iwatta nadäk kaŋ pewut.

20 * Ude täŋkaŋ Yawe Anutuŋin bänepjintä nadäŋ imikinik täŋpäŋ mani buramiŋpäŋ ugän kaŋ yäpmäŋ wädawut. Nadäkaŋ? Yawe uwä iritiŋin

* **30:15:** Jon 3:16; 1Jo 5:12 * **30:16:** 1Ko 7:19; 1Jo 5:2,3 * **30:20:** Stt 12:7, 26:3, 28:13

bureni unita ude tänayän täŋo uwä Yawetä orajin pähap Abraham Aisak ba Jekop unita kome yämikta yäntärenkuko uken kadäni käronji api it yäpmän kunen.

32

Baga Man 32:36-39

Anutu jopitä täga nämo täŋkentän niminen

³⁶ * Yawetä ämawebeniye kehäromini paoräpäŋ mäyap nämo, yarägän irirä yabänkaŋ butewaki nadän yämiŋpäŋ u gäarak itpäŋ api täŋkentän yämek.

³⁷ Ude täŋpäŋ ŋode api yäwet yabäwek; Näwerut! Intäŋo anutu jopi täŋkentän tamikta yäpmän wädänkuŋo u de?

³⁸ Inä anutu jopi unita naŋimik yämiŋirä tom gakŋi ba wain ume naŋkuŋ. Eruk, anutu jopi unitä akuŋpäŋ täŋkentän tamiŋpäŋ iwan täŋo kädet täŋpipiŋ tamiŋirä käwa!

³⁹ * Nämoinik! In man ŋo nadäwä tärewut; Yawe näk kubägän itat. Näk mädenaken anutu kubä nämo itak. Näkŋaken gärip terak äma kumäk täkaŋ, ba näkŋaken nadäk terak äma kodakigän it täkaŋ. Täŋkaŋ näkägän äma yäpa wawäpäŋ äneŋi näkägän yäpa-tägak täkaŋ. Ude täk täyat uwä äma kubätä näkŋo kädet täga nämo täŋpipiwek.

34

Baga Man 34:1-12

Moses kumbuk

---

* **32:36:** Sam 135:14   * **32:39:** Ais 45:5, 22; Jon 8:24; Rev 1:18

¹ Mosestä Moap awaṅ penpen Jeriko yotpärare kukṅi Nebo pom terak äromaṅ eruk Pisga pom terak äronkuk. Äro irirän Yawetä Gileat kome unitä päṅku kome tärek-tärek wäpi Dan u kudup iwönärenkuk.

² Iwonärenpäṅ Naptali kome, ba Efraim Manase äbot täṅo kome ba Juda äbot täṅo kome it päṅku Mediterenian gwägu pähap täretak u kudup iwönären moreṅkuk.

³ Ukät Negev kome jopi ba Jodan awaṅ, Soa yotpäraretä päṅku Jeriko täretak u kudup kaṅ moreṅkuk. Jeriko uwä bihä päya komeni yāṅ iw-erani.

⁴ * Ude iwönärenpäṅä Yawetä ṅode iwetkuk; Näk kome ṅo Abraham, Aisak, Jekopta yämikta yāṅkehärom taṅpäṅ ṅode yäwetkut; Kome uwä intäṅo äbekjiye orajiyeta api yāniṅ kirewet yāṅ yäwetkut. Eruk, näk nadāṅ gaminjira dapunkatägän kome ṅo käyan. Upāṅkaṅ bureni nämo api kwen.

⁵ Yawetä ude iwerānpāṅ ätu itkaṅ Yawe täṅo epän äma Moses uwä Moap kome uken kumbuk, Yawetä iwetkuko udegän.

⁶ Kumāṅirän Yawetä Moap kome Betpeo yotpärare kukṅi käda awaṅ uken äneṅkuk. Täṅpākaṅ kadāni unitä it yāpmāṅ äbäkamāṅken ṅoken äma kubätä Moses äneṅkuko u nämo kaṅkuṅ.

⁷ Täṅkaṅ Moses dapuri nämo bipmāṅ urirän ba kehäromini nämo paorirän obaṅ 120 ude täreṅjirän kumbuk.

⁸ Kumāṅirän Isrel ämawebe Moap awaṅ uken itkaṅ Mosesta konäm butewaki täṅ yāpmāṅ kuṅjirä

---

* 34:4: Stt 12:7, 26:3, 28:13

kepma 30 ude tärenjirän penjkuņ.

⁹ Tänpäkaņ komeni yäpmäkta Mosestä Nun täņo nanaki wäpi Josua iwoyänkuko unita Anututä Josuata nadäk taņi imiņkuk. Unita Isrel ämawebe Josua täņo man buramiņpäņ imaka kudup Yawetä Moses yäņtäreņ imiņkuko udegän täņkuņ.

¹⁰ * Tänpäkaņ kadäni unitä it yäpmäņ äbäkamäņken Isrel ämawebe bämopiken profet kubä Moses udewani kubä nämo itkuk. Moses kenta Yawe uwä kowat kawän täņpäņ yäņpäņ-nadäk täk täņkumänonik.

¹¹ Ba Yawetä Moses uwä iwet-pewän Isip komeken päņku kudän kudupi mebäri mebäri Ferokät epän ämaniye ba Isip nanik kuduptä kaņpäņ nadäk täkta täņkuk.

¹² Ba Isrel ämawebe iņamiken kudän kudupi kehäromi nitek Mosestä kwawak pewän ahäņirä kaņkuņo u äneņi profet kubätä nämo täņkuk.

---

* **34:10:** Kis 33:11

Anutu Täño Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5